

JUS5280 Oppgave H 20

En norsk part (Laks AS) og en russisk part (Reker ooo) har et omfattende og variert samarbeid. Blant annet eier partene hver 50% av aksjene i et selskap (LaRe AS) som selger norsk laks til Russland og russiske reker til Norge. LaRe AS er registrert i Norge. Administrerende direktør i Laks AS reiser ofte til Russland for å følge opp forretningene der. Under en av disse reiser høst 2019 underskrev partene en aksjonæravtale for å regulere deres forhold som aksjonærer i LaRe AS. Blant aksjonæravtalenes vilkår er følgende:

1. Styremøtene avholdes på rundgang hos én av aksjonærene. Verten overtar kostnadene for møtet, inkludert reise og losji for den andre part.
2. Aksjonærene forplikter seg til innen januar 2020 å stemme i LaRe AS' organer for en kapitalutvidelse og til å godta verdifastsettelse av kapitalbidrag etter kriterier som ikke stemmer overens med kravene i hverken norsk eller russisk selskapsrett.
3. Hverken norsk eller russisk rett skal anvendes på aksjonæravtalen. Avtalen skal være underlagt retten i Delaware.

Administrerende direktør i Laks AS reiste til Russland desember 2019 for å delta i et styremøte i LaRe AS. I denne anledningen organiserte han også et møte med en russisk tredjepart (Tele ooo) for å forhandle mulig samarbeid på telekommunikasjonsområde.

Reker ooo hørte om dette og bestemte seg for å forhindre møtet mellom Laks AS og Tele ooo, da det hadde planer om selv å innlede samarbeid med Laks AS på telekommunikasjonsområde. Reker ooo tok derfor kontakt med Tele ooo og advarte den mot å inngå samarbeid med Laks AS. Reker ooo var veldig overbevisende, og Tele ooo avlyste møtet med Laks AS.

Laks AS forstod at samarbeidsplanene med Tele ooo ikke ville bli noe av og at Reker ooo sto bak dette, og bestemte seg for å avvikle sitt samarbeid med Reker ooo. Under styremøtet samme dag nektet derfor Laks AS å stemme for kapitalutvidelse i LaRe AS.

Reker ooo påberopte seg aksjonæravtalen og truet Laks AS med søksmål dersom det ikke stemte for kapitalutvidelse, men Laks AS sa at den ikke lenger hadde tillitt til Reker ooo og kunne derfor ikke investere flere penger i LaRe AS. Dessuten var forpliktelsen i aksjonæravtalen ugyldig etter norsk selskapsrett.

Februar 2020 anla Reker ooo søksmål mot Laks AS i Norge med påstand om erstatning for brudd på aksjonæravtalen. Reker ooo krever også at styrevedtaket i Laks AS settes til side som ugyldig. Vedtaket er i strid med aksjonæravtalen og ugyldig etter russisk selskapsrett.

Laks AS bestred at det hadde misligholdt sine forpliktelser etter aksjonæravtalen, da forpliktelsene var ugyldig etter norsk rett. Laks AS påsto at styrevedtaket var gyldig etter norsk rett. Laks AS fremmet motsøksmål med krav om erstatning av skaden som Reker ooo påførte ved å forhindre forhandlingene med Tele ooo. Laks AS krevde også dekning av kost og losji i forbindelse med styremøtet i LaRe AS som ble avholdt i Russland og som Reker ooo var forpliktet til i henhold til aksjonæravtalen.

I første omgang blir spørsmålet om lovvalg behandlet.

Den norske part anfører følgende:

Aksjelovens regler om kapitalutvidelse kan ikke fravikes. Lovvalget i aksjonæravtalen er derfor ugyldig. Bakgrunnsretten for aksjonæravtalen skal velges etter en helhetsvurdering. Da saken er anlagt i Norge, saksøkte er norsk og LaRe AS er registrert i Norge, tilsier en helhetsvurdering at norsk rett skal anvendes på avtalen.

Styrevedtaket er truffet av selskap registrert i Norge og vedtakets gyldighet skal derfor avgjøres etter norsk rett.

Søksmål og motsøksmål bør anses som en helhet da skaden som Laks AS ble påført i Russland har nær tilknytning til styremøtet i Russland og aksjonæravtalen. Lovvalget for kravet om erstatning skal derfor være en del av helhetsvurderingen. Kravet om erstatning skal også avgjøres etter norsk rett.

Den russiske part anfører følgende:

Aksjonæravtalen ble signert i Russland og er derfor underlagt russisk rett. Dessuten ble styremøtet avholdt i Russland og styremedlemmenes forpliktelser reguleres av russisk rett. LaRe AS har senteret for sin virksomhet i Russland og styremøtet ble avholdt i Russland, derfor skal vedtakets gyldighet avgjøres etter russisk rett.

Motsøksmål gjelder en handling som ble foretatt i Russland, derfor skal det avgjøres etter russisk rett.

Ta stilling til partenes anførsler og forklar på hvilket grunnlag lovvalget skal foretas.

Sensorveiledning

Kandidaten bes om: (1) å kommentere den norske parts anførsler, (2) å kommentere den russiske parts anførsler, og (3) å forklare på hvilket grunnlag lovvalget skal foretas.

Det første spørsmålet forutsetter at kandidaten drøfter (a) betydningen for partenes lovvalg at reglene om kapitalutvidelse er preseptorisk; (b) betydningen for lovvalget for aksjonæravtalen at saken er anlagt i Norge, at saksøkte er norsk, og at selskapet hvis aksjonærer har inngått aksjonæravtalen er norsk; (c) betydningen for lovvalget for gyldigheten av et styrevedtak at selskapet er registrert i Norge; (d) betydningen for lovvalget for erstatningskravet at skaden har nær tilknytning til styremøtet og aksjonæravtalen.

Det andre spørsmålet forutsetter at kandidaten drøfter (a) betydningen for partenes lovvalg at avtalen ble signert i Russland; (b) betydningen for lovvalget for aksjonæravtalen (og for styremedlemmenes forpliktelser) at styremøtet ble avholdt i Russland; (c) betydningen for lovvalget for gyldigheten av et styrevedtak at selskapet har senteret for sin virksomhet i Russland og at styremøtet ble avholdt i Russland; (d) betydningen for lovvalget for erstatningskravet at handlingen ble foretatt i Russland.

Det tredje spørsmålet forutsetter at kandidaten drøfter (a) hva er bakgrunnsretten for aksjonæravtalen; (b) hva er bakgrunnsretten for styrevedtaket; (c) hva er bakgrunnsretten for skaden utenfor kontrakt; (d) hva er bakgrunnsretten for kravet om dekning av kostnader i henhold til kontrakt.

Hvert av spørsmålene gjelder for 30% av endelig karakter. Vekten av de fire underspørsmålene om lovvalg er 25% hvert. 10% av endelig karakter gjelder generelle aspekter som besvarelsens struktur og språk.

Svarene bør bero på norsk internasjonal privatrett. Dette følger av at tvisten ble bragt for norske domstoler. Domstoler anvender alltid internasjonalprivatrettslige regler fra sin egen rett. Kandidaten bør nevne dette. Kandidater som bruker anledningen til kort å kommentere den nasjonale karakter av lovvalgsregler, samt behov for harmonisering, kan premieres – men dette bør ikke ta for mye plass.

1 (a): Den første anførsel inviterer til en drøftelse av partsautonomiens rekkevidde. Retten som partene har valgt skal anvendes på de kontraktsrettslige aspekter av aksjonæravtalen. Partene har imidlertid ikke mulighet til å velge bakgrunnsretten for selskapsrettslige spørsmål, som for eksempel kapitalutvidelser. Dette er et spørsmål om kvalifikasjon: Partsautonomien er lovvalgsregelen for kontraktsrett, mens andre tilknytningsfaktorer anvendes for selskapsrett. At selskapsrettslige regler er preseptorisk har derved ingen betydning for virkningen av partenes lovvalg. Kandidater som knytter noen bemerkninger til regler om lovvalgets gyldighet, kan premieres.

1 (b): Den andre anførsel inviterer til en drøftelse av hvordan lovvalget foretas. Forutsatt at partenes valg ikke har virkning (hvilket ikke er riktig, se pkt 1 (a)), skal lovvalget foretas på grunnlag av en helhetsvurdering eller på grunnlag av faste tilknytningsfaktorer? Kandidaten bør trekke frem den utviklingen som har funnet sted i norsk rett i det siste tiåret: Faste tilknytningsfaktorer bør foretrekkes. Tilknytningsmomentene som anføres av den norske part har i utgangspunktet ikke betydning for lovvalget. Kandidaten bør problematisere hvilken lovvalgsregel som er aktuell for en aksjonæravtale. I mangel av lovfestede regler i norsk rett, bør man se hen til EU-forordningen Roma I om lovvalg for forpliktelser som springer ut av kontrakt. Forordningens generelle tilknytningsfaktor (realdebitors bosted) kan imidlertid vanskelig anvendes i en aksjonæravtale, derfor kan det være nærliggende å se hen til selskapets hjemland.

1 (c): Den tredje anførsel inviterer til en drøftelse av lovvalget for selskapsrettslige spørsmål. Kandidaten kan trekke frem at det er viktig å kvalifisere spørsmålet. Registreringsstedet er ett av de mulige tilknytningsfaktorer for selskapsrett.

1 (d): Den fjerde anførsel inviterer til en drøftelse av hvordan lovvalget foretas (se pkt 1 (b)). I mangel av lovfestede regler i norsk rett, bør man se hen til EU-forordningen Roma II om lovvalg for forpliktelser utenfor kontrakt. Kandidater kan kommentere at den norske sedvanerettslige regel om skadestedet tilsvarer hovedregelen i Roma II. Kandidater som trekker frem unntaksregelen om forutgående rettsforhold mellom partene, kan premieres.

2 (a): Den første anførsel inviterer til en drøftelse av partsautonomiens betydning. Dersom partene har foretatt et lovvalg, skal ikke andre lovvalgsregler trekkes inn. Lovvalgsregler som er basert på andre tilknytningsfaktorer anvendes kun subsidiært. Dessuten har stedet der kontrakten ble signert ingen betydning for lovvalget, heller ikke i den subsidiære regelen.

2 (b): Den andre anførsel inviterer til en drøftelse av hvordan lovvalget foretas, se pkt 1 (b). At styremøtet ble avholdt i Russland har ingen betydning for lovvalget for aksjonæravtalen. Det betyr heller ingenting for styremedlemmenes forpliktelser.

2 (c): Den tredje anførsel inviterer til en drøftelse av lovvalget for selskapsrettslige spørsmål. Hovedsetet er ett av de mulige tilknytningsfaktorer for selskapsrett. Det kan diskuteres om stedet hvor styremøtene avholdes har betydning for hovedsetets lokalisering. Kandidaten kan trekke frem at betydningen er mindre, når styremøtene avholdes i ulike land.

2 (d): Den fjerde anførsel inviterer til en drøftelse av hvordan lovvalget foretas (se pkt 1 (d)). Handlingsstedet har ikke betydning.

3 (a): Retten som partene har valgt skal anvendes på de kontraktsrettslige spørsmålene.

3 (b): For de selskapsrettslige spørsmålene skal selskapsstatuttet anvendes. I norsk rett har stiftelsesstedet og hovedsetet blir trukket frem som mulige tilknytningsfaktorer. Førstnevnte er å foretrekke.

3 (c): Hovedregelen er skadestedet. I Roma II finnes det en snever unntaksregel til fordel for en nærmere tilknytning, som anvendes når det finnes et forutgående rettsforhold mellom partene.

3 (d): Kravet springer ut av kontrakten, derfor er det underlagt retten som partene har valgt.